

100 ANYS DEL TBO: Una gran revista

En el segle XX era habitual que les editorials, un cop impresa l'obra, no retornessin els dibuixos originals als il·lustradors; sovint eren arraconats, destruïts o reutilitzats sense abonar drets d'autor. És una sort, per tant, que la Biblioteca de Catalunya pugui comptar amb documentació de l'editorial del *TBO* (Buigas, Estivill & Viña, S.L.).

Dins d'aquest fons, hi ha una bona i diversa mostra del que es publicava, principalment a la 2a època de la revista (1952-1972). Els dibuixos són poc més d'un centenar, però es tracta d'un conjunt variat, tant per la temàtica com pels autors, que estan majoritàriament identificats i relacionats amb la publicació; gairebé tots els originals són en tinta negra, sense acolorir. També ens han arribat més d'una setantena de documents relacionats amb l'edició de la revista (maquetes, fotolits, propaganda, capçaleres, etc.), la qual cosa permet, a part de fer estudis sobre els diferents autors, d'entendre les tècniques i el context de funcionament de l'edició d'una revista en el darrer segle. D'aquests materials, que estan complementats amb documentació diversa des dels anys trenta fins als vuitanta, es conserven un nombre important d'escriptures i contractes relatius a la societat editora, així com alguna documentació comptable.

La col·lecció de la Biblioteca de Catalunya consta d'un miler de números. De la primera època (1917-1938) i l'època sense numerar (1943-1952) es conserven exemplars purament testimonials, la segona època (1952-1972) s'ha completat en més d'un seixanta per cent. A partir dels anys 80, a finals de la tercera època del *TBO* (1972-1983), la Biblioteca de Catalunya va començar a rebre exemplars per la via del Dipòsit Legal i, després de diverses donacions i d'una crida pública feta al voltant del 2010 per completar la col·lecció, es van augmentar la segona i tercera èpoques i es va aconseguir tenir completes la quarta (1986) i la cinquena i última (1988-1998).

A banda dels dibuixos procedents de l'editorial del *TBO*, la BC ha intentat completar la llista d'il·lustradors amb originals de Josep Coll i Coll. I s'ha tingut la sort de poder comptar, per a aquesta mostra, amb la col·laboració del Col·legi d'Enginyers de Barcelona, propietari del fons Ramon Sabatés, i de col·leccionistes particulars que han deixat números importants de l'inici de la revista.

Roser Pintó Fàbregas, Unitat Gràfica
Maria del Tura Molas Alberich, Hemeroteca
Anna Gudayol Torelló, Secció de Manuscrits

1: Gran cronologia

TBO : semanario festivo infantil. Año 1, no. 1. [Ed. facsímil]. [Barcelona? : s.n., s.a]. Reproducció del número 1: Barcelona : Impr. Lit. Arturo Suárez, [1917]. Col·lecció particular d'Antoni Guiral.

TBO. Barcelona: Buigas, Estivill y Viña, [1917]-1998. [1a época], año 6, no. 241 [(1922)]. Top. Giv-IIB 5/23 (1922-1934).

TBO. Barcelona: Buigas, Estivill y Viña, [1917]-1998. [1a época], año 1, no. 10 [(1917?)] "La curiosidad castigada". Top. UG- BC-374.

"La curiosidad castigada". 1 fotolit ; 27 x 20 cm. TBO, no. 10 (1917?). Top. UG- BC- 374.

TBO. Barcelona: Buigas, Estivill y Viña, [1917]-1998. [2a época sense numerar] *Hojas Amenas.* "Un asiento seguro". Top. S-4-5910. Tebeosfera li assigna el número 63 (marzo 1949?).

TBO. Barcelona: Buigas, Estivill y Viña, [1917]-1998. [2a época], año 36, no. 1 [(enero 1952)]. Col·lecció particular de Lluís Giralte.

TBO. Barcelona: Buigas, Estivill y Viña, [1917]-1998. 2a época, año 38, no. 54 [(1954?)]. Top. S-4-5910 (1936-1998).

TBO. Barcelona: Buigas, Estivill y Viña, [1917]-1998. [2a época], año 56, no. 789 (8 diciembre 1972). Top. S-4-7668. Darrer número de la segona època.

TBO. Barcelona: Buigas, Estivill y Viña, [1917]-1998. [3a época], año 56, no. 2000 (15 diciembre 1972). Recupera la numeració de la 1a època. Top. S-4-7668.

TBO. Barcelona: Buigas, Estivill y Viña, [1917]-1998. 4a época, no. 1 (abril 1986). Aquesta època va ser editada per Bruguera. Top. S-4-5910 (1936-1998).

TBO. Barcelona: Buigas, Estivill y Viña, [1917]-1998. [5a época], no. 1 (febrero 1988). Aquesta època va ser editada per Ediciones B. Top. S-4-5910 (1936-1998).

TBO. Barcelona: Buigas, Estivill y Viña, [1917]-1998. [5a época], no. 105 (septiembre 1998). Darrer número del TBO editat per Ediciones B. Top. S-4-5910.

2: Grans invents

Titella del professor Franz de Copenhage. Col·lecció del Col·legi d'Enginyers de Barcelona.

RAMON SABATÉS I MASSANELL. Dibuixos originals per a *Los grandes inventos del TBO.*[1960?]. 3 dibuixos : color ; 46 x 33 cm, 44 x 31 cm, 46 x 31 cm. Col·lecció del Col·legi d'Enginyers de Barcelona.

RAMON SABATÉS I MASSANELL."Los grandes inventos del TBO". *TBO.* [2a época], año 50, no. 450 (10 junio 1966). Top. S-4-5910.

MARINO BENEJAM. *El profesor Franz de Copenhage ha ideado un sistema para que se coma poco pan en tiempo de escasez.*[1958]. 1 fotogratat ; 30 x 20 cm. Top. UG-BC-364.

Los grandes inventos de TBO por el profesor Franz de Copenhage. [Barcelona] : Ediciones del Cotal, DL 1977. Top. S-4-9780 (Extres).

RAMON SABATÉS I MASSANELL. "Los grandes inventos del TBO". *TBO... 100 años del cómic.* [(1996)]. Editat per Ediciones B. Top. S-4-9780.

3: Grans sèries

MARINO BENEJAM. "La familia Ulises. Ha entrado un ladrón". *TBO.* Año 48, no. 354 (7 agosto 1964). Top. S-4-5910.

Dibuixos originals per a la sèrie La Familia Ulises de TBO. [(1960?)]. 2 dibuixos : tinta, llapis ; 25 x 20 cm, 15 x 22 cm. Top. UG-BC-365.

MARINO BENEJAM. "Melitón Pérez". [1962]. 1 dibuix : tinta ; 31 x 10 cm. *TBO.* [2a época], año 46, no. 263 [(1962?)]. Top. UG-B-186.

MARINO BENEJAM. "Melitón Pérez". *TBO.* [2a época], año 46, no. 263 [(1962?)]. Top. S-4-5910.

JOSEP SERRA MASSANA. *Concursos detectivescos* [1947?] 2 dibuixos: tinta; 11 x 16 cm. 12 x 18 cm. Top. UG-C-414.

JOAQUIM MUNTAÑOLA. "Josechu el Vasco". *TBO.* [2a época], año 49, no. 397 (4 junio 1965). Top. S-4-5910.

JOAN BERNET TOLEDANO. "Altamiro de la cueva". *TBO.* [2a época], año 49, no. 403 (16 julio 1965). Top. S-4-5910.

MANUEL DÍAZ LLAMAS. "Noticario el ojo del mundo". [1952?]. 1 dibuix : tinta ; 24 x 30 cm. *TBO.* no. 3, p. 2. Top. UG-BC-366.

M. ANGELES SABATÉS HERNÁEZ. Dibuixos originals per a l'edició de la revista *TBO.* [entre 1965 i 1971]. 1 dibuix : tinta ; 47 x 11 cm. Top. UG-B-199.

4: Grans autors

ANTONI BATLLORI JOFRE. "Consejos para construir el Belén". [Entre 1936-1972]. 1 dibuix : tinta ; 48 x 35 cm. *TBO extra humor.* Top. UG-B-183.

ARISTIDE PERRÉ. "El Banco catapulta". [1956?]. 1 dibuix : tinta ; 27 x 22 cm. *TBO,* no. 195, p. 15. Top. UG-BC-363.

ARTUR MORENO I SALVADOR. Dibuixos originals per a l'edició de la revista *TBO.* [Entre 1956 i 1970]. 1 dibuix : tinta ; 7 x 33 cm. Top. UG-BC-357.

CELMA. *Leyenda española.* 1 dibuix : tinta ; 34 x 24 cm. *TBO todo en broma,* 1941-1944, p. 6. Top. UG-BC-362.

CARLES CONTI ALCÁNTARA. "El presumido". [1970]. 1 dibuix : tinta ; 32 x 18 cm. *TBO*, no. 613 (1970), p. 6. Top. UG-BC-358.

JOSEP COLL i COLL. "Un avestruz sorprendente". [1969]. 1 dibuix : tinta; 25 x 39 cm. *TBO*, no. 613 (1969). Top. UG-B-168.

JOSEP M. BLANCO IBARZ. Dibuixos originals per a l'edició de la revista *TBO*. [entre 1960 i 1970]. 5 dibuixos : tinta, aquarel·la ; 7 x 7 cm. Top. UG-BC-360.

NIT. [Páginas divertidas de ediciones *TBO*]. "Formas de las uñas y su significado". [Entre 1942 i 1950]. 1 dibuix : tinta ; 35 x 24 cm. Top. UG-BC-354.

RICARD OPISSO. Fotogratat per a l'edició de l'històrieta *Don Zenon, floricultor*. [1952?]. 1 fotogratat ; 19 x 15 cm. Top. UG-C-412.

VALENTÍ CASTANYS. "Memoria fatal". [1953?]. 1 dibuix: tinta ; 39 x 9 cm. *TBO*, no. 19, p. 15. Top. UG-B-190.

5: Grans extres

TBO. Barcelona: Buigas, Estivill y Viña, [1917]-1998. "Almanaque 1923". Col·lecció particular de Jordi Manzaneres.

TBO. Barcelona: Buigas, Estivill y Viña, [1917]-1998. "Almanaque 1926". Col·lecció particular de Jordi Manzaneres.

ANTONI BATLLORI JOFRE. "Pronósticos y profecías *TBO* para 1936". 1 dibuix : tinta ; 12 x 15 cm. *TBO. Almanaque* (1936). Top. UG-C-413.

Capçalera de l'Almanaque *TBO* 1956. [1955]. 1 dibuix : tinta ; 11 x 31 cm. Top. UG-BC-374.

JOAQUIM MUNTAÑOLA. Portada del *TBO extraordinario dedicado al tenis*. [196-]. 1 dibuix: color ; 28 x 21 cm. Top. UG-BC-374.

TBO. Barcelona: Buigas, Estivill y Viña, [1917]-1998. "Extraordinario dedicado a las olimpiadas. México 68" (octubre 1968). Top. S-4-9780 (Extres).

JOSEP COLL i COLL. Portada del *TBO extraordinario dedicado al dibujante Coll*. [1952]. 1 dibuix: color ; 34 x 25 cm. Top. UG-BC-374.

TBO. Barcelona: Buigas, Estivill y Viña, [1917]-1998. "Extra 32 páginas de Coll" (febrero 1982). Top. S-4-9780 (Extres).

TBO. Barcelona: Buigas, Estivill y Viña, [1917]-1998. "Número-Homenaje de *TBO* a sus dibujantes y colaboradores con motivo de los 50 años de la revista". [(1967)]. Top. S-4-9780 (Extres).

CESC. *La Revista TBO...* Barcelona: [TBO], DL 1966. Il·lustració del procés de confecció de la revista. Top. Fons TBO. Publicitat / Cesc.

TBO. Barcelona: Buigas, Estivill y Viña, [1917]-1998. "Conmemorativo del 50 aniversario. 1917-1967". Top. S-4-9780 (Extres).

TBO. Barcelona: Buigas, Estivill y Viña, [1917]-1998. "Extra d'estiu en català". [(1976)]. Top. S-4-9780 (Extres).

6: Gran difusió

Contracte entre Buigas, Estivill y Viña, S.L. i Creaciones Bupy per a la producció de mocadors i altres articles tèxtils il·lustrats amb personatges de *La Familia Ulises*. Barcelona, 22 de juny de 1961. Top. Fons TBO. Màrqueting / Creaciones Bupy.

Publicitat de Crema de chocolate Montseny. [Sant Celoni : I.M.S.A., 195-]. Top. Fons TBO. Màrqueting / Industrias Montseny.

Vila Sivill Hnos S.A. *Novedades 1956-1957: complemento del catálogo F-10: setiembre 1957.* Barcelona, 1957.

Vila Sivill Hnos S.A. *Novedades 1958-1959: catálogo F-11: setiembre 1958.* Barcelona, 1958.

Paper de carta amb capçalera de La Familia Ulises. [1958]. Top. Fons TBO. Màrqueting / Vila Sivill Hnos.

Pijama infantil *TBO*, publicitat d'un pijama amb motius de *La Familia Ulises* de Textiles Aymat. [ca. 196-]. Top. Fons TBO. Màrqueting / Textiles Aymat.

Publicitat de discos amb la versió sonora d'aventures de La Familia Ulises, editada per Discophon. Barcelona : Discophon, 1968. Top. Fons TBO. Màrqueting / Discophon.

Díptics de la 1ª exposició colectiva de los dibujantes del TBO, Biblioteca popular de Mataró, del 18 de juny al 2 de juliol [196-]. Top. Fons TBO. Exposicions / Biblioteca popular de la Caixa de Mataró.

Díptic de l'exposició Equipament domèstic: una presentació d'invents i dissenys a càrrec del professor Franz de Copenhague, BCD, del 10 de desembre de 1976 al 25 de gener de 1976. Top. Fons TBO. Exposicions / BCD, Barcelona Centre de Disseny.



Del 16 de març al 15 d'abril

100 anys del TBO: una gran revista

INGENYERS BCN

Biblioteca de Catalunya
Carrer de l'Hospital, 56 -08001- Barcelona
Tel. 93 270 23 00 - A/e: bustia@bnc.cat
De dilluns a divendres, de 9 a 20 h
Dissabtes, de 9 a 14 h